

Pomoc prawna

Szkocja

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania zależą od charakteru sprawy. Mogą one obejmować wynagrodzenie prawnika (*solicitor*), który reprezentuje osobę korzystającą z pomocy prawnej (osobę uprawnioną), oraz takie wydatki jak opłaty sądowe i wynagrodzenie za sporządzenie opinii biegłego.

Po zakończeniu postępowania sąd orzeka, która strona powinna pokryć koszty procesu. Co do zasady strona przegrywająca sprawę pokrywa koszty poniesione przez stronę wygrywającą, lecz istnieje wiele wyjątków od tej reguły. Jeżeli osoba uprawniona przegra sprawę lub jeżeli sąd zasądzi koszty postępowania od strony przeciwnej, lecz strona przeciwna nie dokona płatności, osoba uprawniona ma obowiązek pokrycia własnych kosztów.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Dzięki pomocy prawnej finansowanej ze środków publicznych osoby niedysponujące wystarczającymi środkami mogą wytoczyć powództwo lub wdać się w spór bądź pokryć koszty zastępstwa procesowego. Kwestiami związanymi z nieodpłatną pomocą prawną w Szkocji zajmuje się Szkocka Rada ds. Pomocy Prawnej (Scottish Legal Aid Board, SLAB) będąca niedepartamentalnym podmiotem publicznym finansowanym przez rząd Szkocji.

Wyróżnia się trzy rodzaje pomocy prawnej:

- poradę i pomoc prawną w sprawach cywilnych (*civil advice and assistance*): ustna lub pisemna porada dotycząca zastosowania prawa Szkocji do konkretnych okoliczności, w których znajduje się osoba ubiegająca się o poradę. Porady udziela prawnik zwany *solicitor* lub, w stosownych przypadkach, adwokat;
- pomoc w postaci zastępstwa procesowego (*advice by way of representation, ABWOR*): kategoria porady i pomocy prawnej, w ramach której możliwe jest zapewnienie zastępstwa procesowego przez prawnika zwanego *solicitor* lub, w stosownych przypadkach, przez adwokata w postępowaniu cywilnym toczącym się przed wyznaczonymi sądami i trybunałami w Szkocji;
- pomoc prawną w sprawach cywilnych (*civil legal aid*): odrębny mechanizm, w ramach którego możliwe jest zapewnienie zastępstwa procesowego przez prawnika zwanego *solicitor* lub, w stosownych przypadkach, przez adwokata w postępowaniu cywilnym toczącym się przed innymi wyznaczonymi sądami i trybunałami w Szkocji.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Kryteria kwalifikowalności stosowane w przypadku osób ubiegających się o pomoc prawną w sprawach cywilnych są spójne i przejrzyste – złożone wnioski muszą spełniać kryteria przewidziane w ustawie. Pierwsze dwa kryteria dotyczą wymogów formalnych wniosku. Należy wskazać podstawę prawną ubiegania się o pomoc prawną w danej sprawie (tzw. uprawdopodobnienie żądania) oraz wykazać, że przeznaczenie środków publicznych na ten cel jest zasadne. Trzecie kryterium dotyczy sytuacji finansowej wnioskodawcy.

Porady i pomocy prawnej może udzielić prawnik (*solicitor*), jeżeli ma pewność, że sytuacja finansowa wnioskodawcy uprawnia go do uzyskania takiej pomocy, a problem prawny, którego miałaby dotyczyć pomoc,

dotyczy prawa szkockiego. *Solicitor* może udzielić porady i pomocy prawnej, której wartość nie przekracza określonego poziomu wydatków. Przed dokonaniem jakichkolwiek czynności wykraczających poza pierwotnie określony poziom wydatków wymagana jest uprzednia zgoda SLAB, podobnie jak w przypadku jakichkolwiek czynności wymagających zastępstwa procesowego.

Przy składaniu wniosku o pomoc prawną na podstawie ustawy z 1986 r. o pomocy prawnej w Szkocji nie obowiązuje wymóg związany z zamieszkiwaniem w Szkocji. Porada i pomoc prawna jest dostępna w sprawach z zakresu prawa szkockiego (w tym prawa Zjednoczonego Królestwa mającego zastosowanie do Szkocji). Pomoc prawna jest dostępna w przypadku postępowań toczących się przed sądami szkockimi.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Zob. odpowiedź na pyt. 2 powyżej.

Porada i pomoc prawna w sprawach cywilnych jest dostępna w sprawach związanych z zastosowaniem prawa szkockiego.

Pomoc w postaci zastępstwa procesowego jest dostępna w postępowaniu cywilnym przed szeregiem sądów i trybunałów określonych w przepisach, m.in. przed Trybunałami Odwoławczymi ds. Imigracji (*Immigration Appeal Tribunals*) i Trybunałami ds. Zatrudnienia (*Employment Tribunals*).

Pomoc prawna w sprawach cywilnych jest dostępna w postępowaniu cywilnym przed szeregiem innych sądów i trybunałów określonych w przepisach, m.in. przed *sheriff courts* i Court of Session (sąd cywilny najwyższej instancji), które są głównymi sądami orzekającymi w sprawach cywilnych w Szkocji. Pomoc prawna jest również dostępna w przypadku szeregu trybunałów, np. w postępowaniach przed sędzią typu *Commissioner* orzekającym w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego oraz przed Trybunałami Odwoławczymi ds. Zatrudnienia.

Pomoc prawna w sprawach cywilnych nie przysługuje w przypadku postępowań dotyczących w całości lub w części zniesławienia; protestów wyborczych; uproszczonych pozwów o rozwód wniesionych do Court of Session lub *sheriff court*; oraz wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości konsumenckiej (*sequestration*). Nie można jej także przyznać w przypadku postępowań przed sądami orzekającymi w sprawach dotyczących drobnych roszczeń (tj. gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 3 000 funtów szterlingów, chyba że roszczenie dotyczy szkody na osobie).

Solicitor może być jednak w stanie udzielić informacji na ten temat w ramach porady i pomocy prawnej.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Solicitor może dokonać określonych czynności w postępowaniu w sprawach pilnych w celu ochrony interesów wnioskodawcy, zanim SLAB rozpozna złożony wniosek o przyznanie pomocy prawnej w sprawach cywilnych.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

SLAB przyjmuje wyłącznie wnioski złożone przez prawnika (*solicitor*) działającego w imieniu wnioskodawcy.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Solicitor udzieli informacji na temat dokumentów niezbędnych w związku z oceną kwalifikowalności wnioskodawcy w świetle jego sytuacji finansowej, a także porady dotyczącej istoty sprawy.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

SLAB przyjmuje wyłącznie wnioski złożone przez prawnika (*solicitor*) działającego w imieniu wnioskodawcy, a nie bezpośrednio przez wnioskodawców.

W przypadku trudności ze znalezieniem prawnika, który mógłby reprezentować daną osobę, na [stronie internetowej](#) Szkockiego Towarzystwa Prawniczego znajduje się wyszukiwarka takich prawników. Umożliwia ona wyszukanie prawnika zarejestrowanego, aby udzielać pomocy prawnej. Z towarzystwem można skontaktować się

również pod numerem telefonu 0131 226 7411.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Solicitor poinformuje klienta o tym, czy zgodnie z prawem jest on uprawniony do uzyskania porady i pomocy prawnej dofinansowanej ze środków publicznych.

Solicitor złoży wniosek o przyznanie pomocy prawnej w imieniu klienta, a SLAB – po rozpoznaniu wniosku – skieruje odpowiedź zarówno do pełnomocnika, jak i jego klienta. Na stronie internetowej SLAB znajduje się również kilka [kalkulatorów kwalifikowalności](#), za pomocą których zainteresowana osoba może ustalić, do których rodzajów pomocy może być uprawniona.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Solicitor udzieli informacji na temat właściwego sposobu postępowania.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Przed złożeniem wniosku o przyznanie porady i pomocy prawnej lub pomocy prawnej należy skonsultować się z prawnikiem (*solicitor*).

W przypadku trudności ze znalezieniem prawnika, który mógłby reprezentować daną osobę, na stronie internetowej Szkockiego Towarzystwa Prawniczego znajduje się [wyszukiwarka takich prawników](#). Umożliwia ona wyszukanie prawnika zarejestrowanego, aby udzielać pomocy prawnej. Z towarzystwem można skontaktować się również pod numerem telefonu 0131 226 7411.

SLAB dostarcza również informacji na temat najbliższych prawników udzielających pomocy prawnej lub innych osób udzielających pomocy finansowanej przez SLAB. W przypadku spraw cywilnych możliwe jest wyszukiwanie po rodzaju sprawy. Kancelaria, która jest zarejestrowana jako udzielająca pomocy prawnej, nie ma obowiązku oferowania swoich usług każdemu klientowi ani przyjęcia sprawy związanej z pomocą prawną.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Zob. odpowiedź na pyt. 1 powyżej.

Pomoc prawna obejmuje wyłącznie wynagrodzenie prawnika reprezentującego osobę uprawnioną oraz inne wydatki związane ze sprawą, takie jak opłaty sądowe i wynagrodzenie za sporządzenie opinii biegłego. Pomoc prawna nie obejmuje kosztów poniesionych przez stronę przeciwną.

Osoba uprawniona do pomocy prawnej może mieć obowiązek pokrycia części kosztów procesu. Wysokość wkładu wniesionego przez taką osobę jest uzależniona od jej sytuacji finansowej.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Osoba uprawniona do częściowej pomocy prawnej ma obowiązek samodzielnego pokrycia pozostałej części kosztów procesu. W przypadku obowiązku wniesienia wkładu jego wysokość zależy od dochodu netto, oszczędności i majątku danej osoby. SLAB bierze pod uwagę dochody i aktywa (oszczędności oraz posiadane wartościowe przedmioty) począwszy od daty złożenia wniosku aż do zakończenia postępowania.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Pierwotnie przyznana pomoc prawna nie obejmuje środka zaskarżenia na wynik postępowania. W tym celu należy złożyć nowy wniosek o przyznanie pomocy prawnej, po czym SLAB ocenia, czy w przypadku środka zaskarżenia spełniono przewidziane prawem kryteria.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

SLAB ma możliwość – z której czasami korzysta – zawieszenia pomocy prawnej z różnych powodów, takich jak brak odpowiedzi ze strony prawnika na wniosek o dodatkowe informacje. Zgodnie z przewidzianymi prawem kryteriami kwalifikowalności SLAB bierze pod uwagę ciągłą ocenę sytuacji finansowej wnioskodawcy i ocenia, czy przyznanie pomocy prawnej nadal jest zasadne. Jednym z elementów kryterium zasadności jest oczekiwanie, że osoba, która otrzymała pomoc prawną, wykonuje orzeczenia sądów.

Pomoc prawną można również wstrzymać, jeżeli osoba uprawniona przekazała nieprawdziwe informacje lub zataiła istotne informacje; w takim przypadku SLAB może również ubiegać się o zwrot wszelkich wypłaconych środków pieniężnych.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

W przypadku odmowy przyznania pomocy prawnej SLAB przekazuje uzasadnienie. Można wnieść o ponowne rozpoznanie wniosku, zwłaszcza jeśli nastąpiła zmiana okoliczności. Konkretny przypadek można omówić ze SLAB drogą mailową (general@slab.org.uk) lub telefoniczną. Centrala (0131 226 7061) działa od poniedziałku do piątku w godzinach 8:30-17:00.

■ Ostatnia aktualizacja: 15/07/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.